

« homicidam se esse excusare nequibit. » Canones non statuunt pœnas quas parentes subeant casu quo puerulos sua negligentia suffocaverint; sed declarant eos graviter in eo deliquisse, et agendam esse pœnitentiam. (Cap. *de Infantibus*, 3, DE HIS QUI FILIOS OCCIDERUNT.)

740. — II. Canones non minori severitate eos coercent qui immaturos fœtus intra viscera materna adhuc latentes necant; justissima quidem ratione, cum et ipsi verum homicidium perpetrent.

Canonistæ distinguunt inter *fœtum animatum* et *fœtum inanimatum*, ut pœnas canonibus statutas applicent crimini abortus, pro diversitate casus. Probabile admodum est animam corpori infundi in ipso conceptionis instanti, quo scilicet incipit illa organorum evolutio quæ vitam supponit, nullumque proinde existere fœtum vivum qui non sit animatus. Cum tamen de ea quæstione olim inter peritos rerum physicarum disputaretur, S. Pœnitentiaria, ut certa regula in praxi daretur pro applicatione sanctionum canonicarum, censuit fœtum animatum censi 40 die a conceptione si de masculo agitur, 80 autem die si fœtus sit fœmineus; unde concludere est pœnas canonicas non incurri, si crimen abortus patratum fuerit intra 40 dies a conceptione. Discrimen institutum inter fœtum et fœtum parum prodest, cum plerumque ignoretur quis fuerit sexus.

Ex Constitutione Sixti V *Effrenatam* (anno 1588) et altera Constitutione Gregorii XIV *Sedes apostolica* (an. 1591), qua prior paulisper moderata fuit, procurantes abortum fœtus animati, effectu secuto, incurrunt ipso facto excommunicationem majorem et irregularitatem; clerici qui tale scelus perpetraverint, privantur ipso jure privilegiis status clericalis, dignitatibus, officiis et beneficiis ecclesiasticis.

Diximus *procurantes*... scilicet omnes qui deliberate id suadent, aut faciunt, ex quo prævidetur abortum secuturum esse. Nunquam licet procurare directa intentione abortum, nequidem si vita matris in certissimum discrimen mortis ad-

ducta censeatur; quia ejusmodi fœtus expulsio mala est, utpote quæ adversatur legi naturali *non occides*. Medici possunt adhibere remedia quæ directe tendunt ad restituendam sanitatem matris, tametsi prævideant periculum ne exinde fœtus per accidens nocumentum, ipsamque mortem patiatur, quando non alia suppetit via succurrendi matri de vita periclitanti, et aliunde non affulget spes servandi prolem; peccant vero contra jus naturale, et incurrunt pœnas jure canonico statutas, si media assumant quibus directe inficiunt fœtum, illumve collidunt, ut e visceribus matris expellant.

Diximus præterea... *abortum fœtus animati, effectu secuto*. Sixtus V pœnis subjecerat eos qui procurant abortum fœtus etiam inanimati, et eos insuper qui potiones sterilitatis suppeditant mulieribus ut conceptionem impediunt; at Gregorius XIV Constitutionem sui prædecessoris abrogavit, prohibitiones ac pœnas reducendo ad terminos juris communis: porro, jure communi, pœnæ non incurruntur nisi procuretur abortus fœtus animati, in sensu supra explicato, quem aperte declarant multi canones. (Cap. *Sicut ex litterarum*, 20, DE HOMICIDIO, lib. V Decret.) Qui explendæ libidinis causa, vel odio, mulieri aliquid facit aut ad potandum dedit, ut non possit concipere, vel nasci soboles, obnoxius erit iisdem pœnis ac homicida, si judex sententiam in eum protulerit. (Cap. *Si aliquis*, 5, eod. tit.)

Excommunicatio major quam incurrunt procurantes abortum, non reservatur Sanctæ Sedi: ab ea absolvere queunt Episcopi, et presbyteri quos Ordinarius deputavit cum facultate absolvendi a casibus hujusmodi reservatis. Super autem irregularitate S. Pontifex solus potest dispensare.

741. — III. Reliquum est ut sanctiones canonicas contra duellum referamus.

1° Duellum est certamen singulare, ex condicto susceptum et inducens periculum grave mortis aut mutilationis. Non reputantur duella rixæ quæ de repente exsurgunt, si unus ex

rixantibus alterum ad dimicandum subito iræ motu provocet et statim pugnet; vel si quis insidias alteri paraverit ut ad pugnam provocet. Nec etiam duella dicuntur contentiones et pugnae, quocumque modo fiant, quando nullum ex eis imminet periculum mortis, mutilationis, seu vulneris. Quapropter ratio duelli exposcit ut fiat ex condicto, statutis loco et tempore, cum vero periculo mortis aut vulneris.

2° Duellum esse graviter illicitum, jure naturali et ecclesiastico vetitum, omnes agnoscere debent; lex enim divina *non occides*, non prohibet tantummodo occisionem privata auctoritate perpetratam, sed et periculum proximum voluntarium sui aliorumve occisionis. Ut nullum ea de re dubium oriatur, Sancta Apostolica Sedes nonnullas propositiones proscripsit: « I^{am} Vir militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tanquam formidolosus, timidus, abjectus, et ad officia militaria ineptus haberetur, indeque officio quo se suosque sustentat privaretur, vel promotionis, alias sibi debitæ et promeritæ, spe perpetuo carere deberet, culpa et pœna vacat, sive offerat, sive acceptet duellum: II^{am} Excusari possunt etiam, honoris tuendi vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, duellum acceptantes, vel ad illud provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam: III^{am} Non incurrit pœnas ecclesiasticas contra duellantes latas, dux vel officialis militiæ acceptans duellum ex gravi metu amissionis famæ, vel officii. » Ecclesia Romana propositiones tamquam *falsas, scandalosas, ac perniciosas* rejecit, damnavit, et prohibuit, vetito sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, et S. Pontifici reservatæ, easdem, aut conjunctim aut divisim docere, defendere, aut edere. (Const. Benedicti XIV, *Detestabilem*, an 1752.)

3° Benedictus XIV, Constitutione citata, pœnas concilio Tridentino sess. xxv, cap. xix, *de Reform.* statutas, et pluribus decretis pontificiis suorum prædecessorum aggravatas, innovavit et confirmavit. Pœnæ statutæ, sunt: excommunicatio

major ipso facto incurrenda, omnium bonorum temporalium proscriptio, perpetua infamia, privatio sepulturæ.

Pœnas memoratas subeunt, præter ipsos duellantes, patrini et socii eorum ad duellum serio provocantes et acceptantes, etiamsi pugna, ob aliquod impedimentum, secuta non fuerit; duellantium adjutores, sive consilium, auxilium, operas, arma scienter administrantes; spectatores ex industria, seu ex composito, qui nimirum ex sua præsentia videntur incitare duellantes ad pugnam. De privatione sepulturæ hæc addidit Benedictus XIV: « Decernimus ac declaramus sepulturæ sacræ privationem... incurrendam perpetuo fore, etiam ante sententiam judicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive private, inductum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis, et censuris, absolutionem obtinuerit. »

Pœnæ Constitutionibus pontificiis statutæ hodiedum vigent, excepta proscriptioe bonorum temporalium. Quod vero ad privationem sepulturæ ecclesiasticæ attinet, difficillimum est in praxi urgere severitatem canonum erga illos qui ante decessum signa pœnitentiæ dederunt. Hæc annotat E. Cardinalis Gousset, arch. Remensis: « Si le duelliste, se sentant atteint du coup mortel, réclamait un prêtre, ou les secours de la religion, et que ce fait fût attesté par plusieurs témoins, nous pensons que l'on peut tempérer la rigueur des canons et accorder au duelliste la sépulture ecclésiastique. Le refus, quoique canonique, n'en serait pas compris, parmi nous, dans le cas dont il s'agit. S'il meurt à la maison, ou tandis qu'on le porte à la maison, il ne peut y avoir de difficulté; il suffirait qu'il ait montré du repentir pour pouvoir être inhumé avec les cérémonies de l'Église. » (*Théologie morale*, n° 636; éd. de 1858.)

742. — II° *Quid jure canonico statutum sit de crimine falsi, furti et usuræ?*

I. Falsum est dolosa immutatio veritatis facta in alterius præjudicium. Ad *falsum* igitur, prout illud canonistæ intendunt, requiritur ut pervertatur veritas, ut id fiat animo decipiendi, et damnum exinde afferatur aut saltem afferri possit proximo.

Duplex distinguitur falsum : aliud *personale*, quod circa personam committitur ; ut mutatio nominis, testium subornatio, corruptio iudicis, imputatio delicti calumniosa insimulatione : aliud *reale*, quod circa res vel scripturas committitur ; v. g., falsificatio litterarum, terminorum patrimonii mutatio, monetæ adulteratio.

II. Qui odio, ira vel alia causa, innoxios sacerdotes apud iudicem ecclesiasticum falso insimulat sollicitationis ad turpia, eos scilicet accusando abusos fuisse sacrilege sacramento Pœnitentiæ ad incitandum pœnitentes ad actus pravos contra castitatem, nefandum flagitium perpetrat cujus absolutionem a nemine præterquam a S. Pontifice, excepto articulo mortis, obtinere potest. (Const. Benedicti XIV, *Sacramentum Pœnitentiæ*, an. 1741, § 3.)

Qui scienter et dolose falsum dicunt in iudicio, vel pretio aut donis testes corrumpunt ac subornant ut falsum testimonium afferant coram iudice, infames jure canonico declarantur ; si sint clerici in majoribus ordinibus constituti, a suis officiis deponi debent. (Cap. *Constituimus*, 9, caus. III, quæst. v ; cap. *Si Episcopus*, 7, dist. L.) Ut vero reus obnoxius sit pœnæ, requiritur ut de crimine accusatus et convictus sit, vel in jure confessus ; requiritur præterea ut falsum dixerit circa substantialia causæ ; tandem oportet falsitatem esse alteri nocivam ; si enim nemini præjudicet, locus solummodo datur pœnæ extraordinariæ, quam pro arbitrio iudex irrogabit¹.

Falsificantes litteras apostolicas, qui nimirum rescripta, Bullas, Brevia quæ nomine S. Pontificis expediuntur, falsa

¹ Cf. Schmalzgrueber, in tit. DE CRIMINE FALSI, n° 17-24.

conficiunt aut litteris apostolica auctoritate confectis tollunt aliquid, vel immutant quo illarum sensus pervertatur, incidunt ipso facto in excommunicationem majorem Papæ reservatam ; si sint clerici, omni officio et beneficio privantur. Qui vero scienter utuntur litteris apostolicis falsificatis, si clerici fuerint, officiis et beneficiis spoliari debent ; si laici, tandiu manent excommunicatione innodati donec satisfaciant competenter. (Cap. *Ad falsariorum*, 7, DE CRIMINE FALSI, lib. V Decret.)

Qui pondera, aut probatas mensuras corrumpunt... qui monetas adulterinas cudunt, aut falsis monetis, ponderibus, vel mensuris utuntur, peccant contra virtutem justitiæ et puniendi sunt pœna arbitraria, pro ratione gravitatis delicti ; sed non exstant in Corpore juris canonici sanctiones speciales quibus hæc delicta mulctentur.

III. Canonistæ disserunt de violatione juris in bona temporalia, de obligationibus quæ ex illa violatione sequuntur, ac de pœnis quibus obnoxii sunt fures, raptores boni alieni, incendiarii, et usurarii ; sunt enim plures ea de re canones conciliorum quos Gratianus conguessit in causa XIV, et tituli speciales lib. V Decretalium, quibus regulæ super his præfinitur, scilicet tit. XVIII DE FURTIS, tit. XIX DE USURIS, et tit. XXXVI DE INJURIIS ET DAMNO ILLATO. Cum vero eædem quæstiones discussæ reperiantur apud theologos in tractatibus *de Justitia* et *Contractibus*, supersedendum duximus commentariis titulum juris canonici.

Duo tantummodo notabimus : 1° fures qui ob gravitatem delicti condemnati sunt ad pœnam vindicativam, non simpliciter correctoriam, et usurarios notorietate juris affectos, censeri infames ; quapropter promoveri non debent ad ordines, etiamsi pœnitentiam egerint ; 2° qui convicti sunt furti notabilis, vel usuræ manifestæ, posse jure deponi a beneficiis et officiis. (Cap. *Presbyter*, 12, dist. LXXXI, et cap. *Quoniam*, 8, caus. XIV, quæst. IV.)

743. — Ex sanctionibus canonicis contra violatores virtutis justitiæ concludere est alienos esse a sensu catholico qui exprobrant S. Apostolicæ Sedi, quod armis spiritualibus, censuris nempe, utatur in causis temporalibus, ad tuendum jura sæcularia Ecclesiæ Romanæ. « Agimus quantum episcopalis facultas « datur, aiebat S. Augustinus, et humanum quidem nonnun- « quam, sed maxime ac semper divinum judicium comminan- « tes. Nolentes autem reddere, quos novimus et male abstu- « lisse, et unde reddant habere, arguimus, increpamus, et de- « testamur; quosdam clam, quosdam palam, sicut diversitas « personarum diversam videtur posse recipere medicinam, nec « in aliorum perniciem ad majorem insaniam concitari. Ali- « quando etiam, si res magis curanda non impedit, sancti al- « taris communione privamus. » (Epistola CLIII.) Privabantur igitur communione altaris qui bona aliena usurpaverant, nec paratos se exhibebant ad restituendum: merito quidem, cum hæc delicta quæ directe impetunt jura humana, lædant simul jura divina, sint causa perditionis animarum, et consequenter reputari merito debeant inter res spirituales ad forum jurisdictionis Ecclesiasticæ pertinentes. Quæ cum sint inconcussa, non est ratio in controversiam adducendi legitimitatem pœnarum spiritualium a pluribus conciliis œcumenicis, et recenter a S. Pontifice edictarum contra invadentes dominia temporalia Ecclesiæ Romanæ. Si simplex furtum, quatenus est violatio legis naturalis justitiæ, pœnis spiritualibus coerceri possit, cur plectendi non forent iisdem pœnis, qui subversa omni ratione justitiæ, universali Ecclesiæ injuriam irrogant, impetentes civilem principatum quo Deus Sedem B. Petri instructam esse voluit, ad apostolici ministerii libertatem tuendam? (Nº 89.)

§ 4. Delicta contra castitatem.

744. — Peccata contra castitatem de quibus statuitur in jure canonico, non sunt peccata interna, nec peccata occulta;

sed quæ ex sua natura deduci possunt ad forum externum, nempe fornicatio, adulterium, concubinatus, incestus, sacrilegium et alia graviora delicta contra naturam. Hæc delicta variis pœnis plectuntur in laicis non secus ac in clericis; sed in statu præsentis societatis delicta laicorum in hac materia non deferuntur ad forum externum ecclesiasticum, nisi agatur de denegandis sacramentis et sepultura christiana peccatoribus publicis, concubinariis et aliis, qui nullum resipiscentiæ signum dederunt ante suum obitum. Quod ad clericos attinet, Ecclesia debuit speciali cura invigilare ut vitam suo ministerio dignam agerent, essentque fidelibus in exemplum sanctæ conversationis; ideoque multa decreta tulit pro casibus in quibus, quod absit, clerici violarent legem castitatis. Tria potissimum ea de re inquirenda habemus. I^{um} Quandonam clerici suspendi debeant ordinis et officii exercitio, vel etiam e suo gradu deponi, ob violatas leges castitatis; II^{um} utrum et quatenus priventur, ipso facto, omni jurisdictione quoad personas cum quibus peccaverint; III^{um} utrum denuntiandi sint sollicitantes ad turpia.

745. — I^o Quandonam clerici interdici vel etiam deponi e suo gradu debeant, ob peccata contra castitatem?

I. Certum est clericos qui graviter peccaverunt contra castitatem, posse suspendi sacrorum ordinum exercitio quibus se indignos reddiderunt, et suspensionem illam pronuntiarum posse, sive sententia judiciaria ordine consueto judiciorum prolata, sive sententia *ex informata conscientia*. Verum, antequam ad alterutram deveniatur, attendi debet simul ad gravitatem delicti et ad rationem scandali; quamvis enim gravissime peccaverint, si tamen lapsi sint carnis fragilitate, non ex contemptu legum ac prava morum inordinatione, et peccatum non venerit in notitiam communitatis, superior debet eorum misereri ut pater, potiusquam animadvertere in eos tanquam judex, et malo remedia afferre discreta et pia sollicitudine.

II. Clerici non debent ob simplicem fornicationem deponi e

suo gradu, privari nimirum suo officio et beneficio, nisi id postulet gravitas circumstantiarum et præsertim scandali.

Concilium Lateranense, cap. *Ut clericorum*, 15, DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM, hanc legem indixit: « Statuimus ut qui
« comprehensi fuerint incontinentiæ vitio laborare, prout ma-
« gis aut minus peccaverint, puniantur secundum canonicas
« sanctiones, quas efficacius et districtius præcipimus obser-
« vari... Si quis igitur hac de causa suspensus, præsumperit
« celebrare divina, non solum ecclesiasticis beneficiis spoliatur,
« verum etiam pro duplici culpa perpetuo deponatur. » Ex illo
canone sequitur clericum in peccato incontinentiæ deprehensum, non esse regulariter privandum suo officio, sed mitiori pœna afficiendum; si vero monitis non obtemperet, vel etiam, quod gravius est, sacris ordinibus uti præsumperit postposita suspensione, superior gravius animadvertet in contumacem, eum privando beneficiis et e suo gradu in perpetuum deponendo. Idem deducimus ex decreto Concilii Tridentini in quo Episcopis præcipitur ut parochos « qui turpiter et scandalose vi-
« vunt, postquam præmoniti fuerint, coerceant ac castigent;
« et si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos bene-
« ficiis, juxta sacrorum canonum constitutiones... privandi fa-
« cultatem habeant. » (Sess. XXI, cap. IV, *de Reform.*)

Lege igitur ordinaria clerici non debent privari suis officiis ob simplicem fornicationem, sed alia pœna temporaria et medicinali emendari eos oportet; nec ulterius procedendum, deveniendo scilicet ad depositionem, nisi aut se incorrigibiles ostendant, aut postulet gravitas scandali.

Dixi nisi postulet gravitas circumstantiarum et præsertim scandali... Reiffenstuel, memoratis variis textibus juris qui pro ratione temporum modo acerbiorum, modo paulisper temperatam pœnam edicunt, sic ipse concludit: « Cum jura tam
« antiqua quam nova non unam eandemque sed variam clerico
« fornicanti assignent pœnam... hoc ipso videntur relinquere
« in arbitrio judicis, ut pensatis circumstantiis, puta qualitate

« personæ, gravitate scandali, consuetudine patriæ, ac hujus-
« modi, imponat pœnam quandoque depositionis, quandoque
« suspensionis, quandoque privationis beneficii: quandoque
« prius moneat, dum nondum plene constat de delicto, gravis
« tamen subest hujus suspicio; quandoque sine monitione pri-
« vet, seu puniat ex quo constat de delicto. » (In tit. DE COHA-
BITATIONE CLERICORUM, etc., n° 50; lib. III, Decret.) Ratio idem
suadet; quamvis enim judex debeat inclinare in partem mitio-
rem, ratio haberi debet boni publici, dignitatis et honoris status
clericalis, scandali fidelium, quæ aliquando requirunt ut justa
severitate procedat.

III. Concubinatus est circumstantia aggravans propter quam clericus merito deponi potest et suis officiis privari, nisi superior, attenta pœnitentia clerici, duxerit misericordius cum eo utendum. Probatur ex multis textibus juris, præsertim ex literis apostolicis Urbani II, *Erubescant*, 11, dist. XXXII, et Innocentii II, *Decernimus*, 2, dist. XXVIII, in quibus statuitur
« ut ii qui in ordine subdiaconatus, et supra, uxores duxerint,
« aut concubinas habuerint, officio atque ecclesiastico beneficio
« careant. »

Concilium Tridentinum innovavit veteres juris sanctiones contra clericos concubinarios; cum vero sæpius difficile sit probari juridice crimen concubinatus quia clericus potest cohabitare cum muliere suspecta quin reus sit fornicationis, concilium decretum edidit vi cujus datur præsumptio juridica concubinatus contra clericum qui post trinam admonitionem, et non obstantibus pœnis quibus ab Episcopo plexus fuerit, perseverat detinere in domo, vel extra, mulierem suspectam, aut cum ea consuetudinem habere. Potest igitur in tali casu pronuntiarum depositio, servatis regulis in eodem decreto præfixis, quas alibi exposuimus (n° 344).

IV. Adulterium, incestus spiritualis, infandum crimen contra naturam, reddunt clericos qui istiusmodi flagitiis inquinantur, obnoxios depositioni. De crimine adulterii exstat decretum cou-

cilii Aurelianensis, *Si quis*, 10, dist. LXXXI, quod, jurisprudentia ubique constabilita, transiit in jus commune; de incestu spirituali statuerunt Symmachus et Cœlestinus SS. Pontifices, cap. *Omnes* 8, et *Si quis sacerdos*, 9, caus. xxx, quæst. 1; de crimine contra naturam, propter quod ira Dei igne incendit quinque civitates, statuit Alexander III in concilio Lateranensi, cap. *Clerici*, 4, DE EXCESSIBUS PRÆLATORUM, et S. Pius V Const. *Horrendum*, an. 1568, qua indicitur privatio ipso jure et inhabilitas ad adipiscendum nova beneficia, iis qui hocce crimen exercent. Constitutio Pii V non indixit pœnas nisi contra illos qui pluries hoc crimen perpetraverint¹.

746. — II° *Utrum et quatenus clerici priventur omni jurisdictione in personis cum quibus peccaverint contra castitatem?*

Benedictus XIV statuit Const. *Sacramentum Pœnitentiæ* :
 « Quemadmodum a pluribus Episcopis per synodales suas con-
 « stitutiones jam factum novimus, omnibus et singulis sacer-
 « dotibus..., auctoritate apostolica interdiximus, ne aliquis eo-
 « rum, extra casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius
 « mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio sacerdote,
 « qui confessarii munus obire possit, confessionem sacramen-
 « talem personæ complices in peccato turpi atque inhonesto
 « contra sextum præceptum commissio, excipere audeat, sublata
 « propterea illi, ipso jure, quacumque auctoritate et jurisdic-
 « tione ad qualemcumque personam ab hujusmodi culpa ab-
 « solvendam, adeo quidem ut absolutio, si quam impertiat,
 « nulla atque irrita omnino sit, tanquam impertita a sacerdote
 « qui jurisdictione ad valide absolvendum necessaria privatus
 « existit. » Confessarius qui contra hujus constitutionis præ-

¹ Institutores juventutis et ministri cultus qui pudicitiam parvulorum alterutrius sexus minorum undecim annis attentaverint, etiam sine ulla violentia, adduntur sententia judicis civilis laboribus publicis ad tempus. Pœna fertur in perpetuum, si vim intulerint ad actus nefarios contra pudicitiam minoribus quindecim annorum. (Code pénal, art. 331, 332, 333.)

scriptum, suum complicem absolvere attentat, incidit ipso facto in excommunicationem majorem, Sanctæ Sedi reservatam.

Notare est verba mox allata *in articulo mortis...* deficiente alio sacerdote... intelligi non solum de casu in quo nullus reipsa adsit alter sacerdos, sed etiam si alter non possit arcesiri absque gravi infamia vel scandalo, ut ipse Benedictus XIV explicare curavit in alia constitutione *Apostolici muneris*, an. 1745. At simul sacerdotem complicem monuit reum fore coram Deo gravis inobedientiæ adversus prædictam constitutionem, si infamiæ aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat ubi non sunt; imo eum teneri graviter hæc pericula, quantum in se est, antevertere, vel remove, opportunis adhibitis remediis ut alteri cuivis sacerdoti locus pateat confessionis audiendæ, absque ullius infamia vel scandalo. Quod si idem sacerdos se ingesserit, nulla gravi necessitate impulsus, aut adhibere media congrua ad periculum avertendum de industria neglexerit, atque ita personæ in peccato complices, constitutæ in articulo mortis, confessionem excipere et absolutionem impertiri præsumperit, incurrit excommunicationem S. Pontifici reservatam; « quamvis hujusmodi absolutio, subjungit Benedic-
 « tus XIV, valida futura sit, dummodo ex parte pœnitentis
 « dispositiones a Christo Domino ad sacramentum Pœnitentiæ
 « requisitæ non defuerint. »

Constitutiones pontificiæ auferunt a confessario jurisdictionem relative solummodo ad peccatum contra sextum decalogi præceptum cujus complex fuit; quamobrem idem confessarius potest, jure communi, pœnitentem sui complicem qui hoc peccatum alteri sacerdoti declaravit, a quo et absolutionem obtinuit, iterum postea audire in foro pœnitentia, quamvis id minime communiter expediat. — Quid jus commune indixerit exposuimus: unusquisque debet insuper servare statuta diœcesis ubi sacro ministerio fungitur.

747. — III° *Utrum et quonam modo denunciandi sint sacerdotes sollicitantes ad actus inhonestos?*

I. Ex Constitutione citata Benedicti XIV, *Sacramentum Pœnitentiæ*, si, quod Deus avertat, sacerdos sacrilege abuteretur sacro ministerio ad sollicitandum ad turpia, in confessione, vel occasione aut prætextu confessionis, persona sollicitata teneretur rem deferre ad sanctam Sedem, vel ad Ordinarium loci. Omnes sacerdotes ad audiendas confessiones constituti, debent suos pœnitentes admonere de illa obligatione; nec, regulariter saltem loquendo, absolvere eosdem pœnitentes possunt, nisi huic muneri paruerint, aut, si, ob justam causam, denuntiationem differre debeant, eam quo citius poterunt faciendam serio promittant.

II. Denuntiationis onus est personale, et ab ipsa persona sollicitata adimplendum, sive ipsa compareat coram Ordinario illiusve delegato, sive epistolam cum sua subscriptione ad illum dirigat. Cum enim denuntiationes inseruire debeant ad causæ cognitionem, necesse est ut fiant in iudicio, coram scilicet iudice, ordinario seu delegato, cum interventu viri ecclesiastici qui notarii partes teneat, cum juramento, et cum expressione et subscriptione nominis sui, nec sufficit si fiat per apochas vel per litteras sine nomine et cognomine auctoris.

III. Hæc, licet sapientissime, gravissimas ob causas, constituta, sunt persæpe in praxi difficillima; quamobrem in instructione recens data a S. Congregatione Inquisitionis, dicitur: « At si « nullo impedimento detentus, denuntiationem omnino renuat, « laudandus est confessarius qui operam suam pœnitenti non « denegaverit, et vel Ordinarium, vel Sanctam Sedem, pro oportunitis providentiis consuluerit, suppresso tamen nomine « pœnitentis. » Ea est communis conditio legum humanarum, ut illarum rigorem aliquando temperare necessitas rerum suadeat. Confessarius igitur qui non potest mōnitis, adhortationibus, denegatione etiam sacramentorum, obtinere denuntiationem qualem jure requiritur, consulere debet, an non possit alio modo procedere, ut legi utcumque satisfiat. Denuntiationes anonymæ nullam quidem vim, per se, habent; aliquam tamen, et non minimam, mutuari possunt ab auctoritate viri gravis et

prudētis, qui testificaretur personam denuntiantem esse sibi bene notam, atque fide dignam: contingere insuper potest ut aliæ factæ sint denuntiationes, vel ut aliunde concurrant indicia, præsumptiones graves, cæterave, quæ simul conjuncta probationem sufficientem delicti efficiant.

IV. Confessarius prudenter agere debet antequam pœnitentem inducat ad faciendam denuntiationem; sedulo examinare oportet an sit persona cui fides adhiberi possit; an ad accusandum non adducatur vel inimicitia, vel alio pravo affectu, vel animi levitate. Iudex ad quam res defertur non minori cautione, imo majori, utatur necesse est. Ut plurimum non nisi post plures denuntiationes procedi solet juridice: deveniendum non est ad graviores pœnas jure indictas, nisi perspecta evaserit patrati criminis veritas, præmisso examine cum viris spectatæ virtutis, qui cum juramento de veritate dicenda, et de secreto servando, sedulo perpendant qualitates denuntiantium et denuntiati, reo ad defensionem, prout jura exposcunt, admissio. — Si non ferant circumstantiæ institui processum judiciale, et tamen certum videatur crimen fuisse re ipsa patratum, Ordinarius sententiam fert suspensionis *ex informata conscientia*.